

Namn att minnas

Ingmar Ström

När regeringen Palme till mångas häpnad och till stor besvikelse för alla dem, som ansett Helge Fossaeus vara den värdigare kandidaten, utnämnt Ingmar Ström till biskop i Stockholm, gjorde den blivande stiftschefen ett minnesvärt intervjuuttalande i Expressen.

Han förklarade att de gamla biskopssymbolerna måste verka komiska i allmänhetens ögon och att han tänkte avrusta biskopsrollen eftersom den bygger på traditioner som går tillbaka ända till medeltiden eller ännu längre. Kräkklan till exempel, sade hr Ström, är väl symbolen för herdestaven som man skall gå omkring och peta på sina får med. Det är ju inte en symbol som är toppmodern precis, underströk han. Och vad skall man med den där underliga mössan som visst kallas mitra eller vad det nu är? undrade han. »Den vet jag inte alls vad den betyder. Men jag tror det är ett arv från de gamla överstepräster-na. Så nog är det gammalt så det förslår.»

Han försäkrade dock att han skulle vara lojal gentemot symbolerna så länge den nuvarande handbokens föreskrifter gäller. Men den där »tehuven», som han kallade mitran, meddelade han att han skulle plocka av så fort som möjligt i likhet med den övriga stassen. Biskopen skall nämligen enligt hans mening vara en vanlig funktionär inom det demokratiska samhället, en så att säga serviceman inom religionsvården. Någon skilsmässa mellan kyrka och stat ville han inte veta av: »inte kan vi lämna ut religionsvården åt privatkapitalismen!»

En av våra främsta yngre skaldar skrev efter att ha tagit del av denna intervju en liten dikt i Expressen där han ironiserade över att ordet Gud inte på hela tiden nämndes av intervjuobjektet.

Kanske var det bäst så. Man fick nämligen en känsla av att om Ingmar Ström tillfrågats om sin syn på Gud och Jesus han skulle svarat ungefär så här: »Tja, det är ju symboler som bygger på traditioner som går ända tillbaka till medeltiden och ännu längre! Inte är

de toppmodernerna precis! Nej, nog är de gamla så det förslår. Men jag kommer att vara lojal. Vi har ju en bibel och så länge den gäller får man ju rätta sej efter den.»

Ingmar Ströms meriter för biskopsämbetet sådana man kan utläsa dem ur hans karriär har sitt intresse. Han föddes för snart 60 år sedan i Solna som son till en kyrkoherde. Efter studentexamen läste han först humaniora med tonvikt på litteraturhistoria och tog en fil kand 1936. Småningom övergick han till teologin och blev efter teol kand och prästvigning 1941 vice komminister på Värmdö, i vilken befattning han kvarstod till 1944. Det är under en trettioårig prästbana hans enda erfarenhet av praktiskt församlingsarbete, och vad det vill säga att arbeta som präst ute på fältet i en modern storstad har han ingen aning om.

Nej, Ingmar Ström har manövrerat sig fram helt och hållet på de inre linjerna och det vore orättvist att inte erkänna att det skett med stor skicklighet för att inte säga smartness. Det finns hos Ström en egendomlig blandning av å ena sidan en önskan att dra till sig uppmärksamhet och publicitet genom att provocera och chockera, å andra sidan en opportunist inte minst i förhållande till dagens politiska makthavare, och denna blandning har givit mycket god utdelning i det rådande kyrkopolitiska läget.

År 1945 blev Ström sekreterare i svenska kyrkans diakonistyrelse och påföljande år chefredaktör för Vår Kyrka, där han snabbt förstod att göra sig känd som en utomordentligt tidsmedveten (eller om man så vill konjunkturkänslig) Herrens (eller om man så vill de nya herrarnas) tjänare. Med fint utbildad känsla för PR lyckades han skaffa sig en image såsom bildstormare och frifräsare, en radikal och okonventionell och modern präst, som inte skrädde orden och som kyrkans ledning – om den ville visa att den följde med sin tid – hade all anledning att behandla med silkesvantar. Så skedde också. Under protek-

tion av koncilianta ärkebiskopar, som har velat hålla sig väl med vad de trott vara kyrkans radikala flygel likaväl som med den överhet, vilken fordom ansågs tillsatt av Gud, har Ingmar Ström avancerat för att nu till sist ha arriverat.

Det började med att han efter ett drygt decennium som omstridd redaktör för Vår Kyrka år 1959 befordrades till direktor i Svenska kyrkans diakonistyrelse – en titel som erinrar om Josef Anérs formulering att direktor väl är ett mera förändligt ord för direktör. Allt nog, från denna utgångspunkt har han med hjälp av pastorerna Karl Manfred Olsson och Ingmar Stoltz lagt beslag på den kyrkliga instans för vilken Vår Kyrka är organ, nämligen Svenska kyrkans centralråd. Detta råd har ursprungligen varit avsett som ett slags serviceorgan för församlingarna, men Ingmar Ström och hans medhjälpare har gjort sitt bästa att förvandla det från ett kyrkans officiella centralråd till en kyrkans inofficiella centralstyrelse. Där har de tre herrarna uppgivit sig syssla med någonting som de kallar socialetik, men som har föga gemensamt med vad forskarna på detta område avser med termen i fråga, men desto mera med kyrkopolitik. Eller som signaturen Sagittarius sarkastiskt uttryckt saken: ingen etik utan socialism.

Under tiden har Ingmar Ström allt tydligare visat färg, och färgen har varit röd. Han har berättat att han inte tillhör något parti men att den marxistiska stridsskriften »Den nya vänstern» klarade upp en massa begrepp för honom. Först då han läst den, har han meddelat, »insåg jag på riktigt hur kapitalist- och västindoktrinerade vi är.» I sin julottepredikan 1965 lovprisade han Barbro Backberger för hennes ursinniga angrepp på »Den heliga familjen» och alltsedan dess har han inte försummat något tillfälle att kokettera med

vänsterradikala åsikter. Hans konfirmandbok »Kom och se» – vilken även översatts till tyskan: där fick Luther igen för sin lilla katekes, som författaren skämtsamt brukar framhålla – har passerat väl in i mönstret. Sin verkliga provpredikan för biskopsämbetet höll han vid den nya enkammarriksdagens högtidliga öppnande, då han läste lusen av politikerna på ett sätt som uppenbarligen väckte deras dåliga samvete. Effekten uteblev inte: socialdemokraterna satte igång sin inpiskningsorganisation i Stockholm med omnejd och Ingmar Ström kom vid provvalet till biskop på första plats – stödd av praktiskt taget inga prästmän men av så många flera på den politiska vänsterkanten organiserade lekmän. Regeringen kunde med gott samvete utnämna sin kandidat.

Det kyrkliga skvallret ville göra gällande att ärkebiskopen i sista hand har det avgörande inflytandet på alla biskopsutnämningar, således även denna, och att han och hans rådgivare kallblodigt offrade Stockholms stift på fem år för att oskadliggöra Ström och därmed centralrådet. Men nog verkar det alltför machiavelliskt för att passa in på en ärkebiskop som i själva verket har hållit Ström och hans socialtiker om ryggen, och vem har sagt att Ström nu blivit oskadliggjord? Den majoritet av det yngre prästerskapet, som strävar efter kyrkans frigörelse från statens överhöghet befarar att den klart politiska utnämningen av Ström kommer att både försvåra och fördröja kyrkans förnyelse. Och vem vet om inte biskopen i Stockholm sedan han lagt bort tehuven och käppen en vacker dag kommer att upphöjas till generaldirektör och chef för ett statligt serviceorgan benämnt religionsvårdsstyrelsen. Den dagen kommer vi att få se en i ordets alla bemärkelser strömlinjeformad statskyrka.